

OBA przygotowuje publikację o adwokatach w Auschwitz

Ośrodek Badawczy Adwokatury pracuje nad obszerną publikacją na temat adwokatów, którzy znaleźli się w obozie koncentracyjnym i zagłady Auschwitz-Birkenau. Dlatego zwraca się z prośbą do izb adwokackich i wszystkich osób, które posiadają wiedzę o losach adwokatów-więźniów, o informacje.

W roku 2015 obchodzimy 70-tą rocznicę wyzwolenia obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz-Birkenau. W dniu 27 stycznia oddziały I Frontu Ukraińskiego uwolniły niewielką liczbę znajdujących się jeszcze za drutami obozu więźniów, którzy nie zostali objęci ewakuacją realizowaną naprędce przez służby obozowe. Bezmiar okrucieństwa i skala realizowanego przez nazistów programu eksterminacji ujrzał w pełni światło dzienne.

Jeszcze wiosną ubiegłego roku Zarząd Ośrodka Badawczego Adwokatury im. adw. Witolda Bayera podjął decyzję o rozpoczęciu prac dotyczących losów polskich adwokatów, którzy w wyniku zaplanowanych wcześniej działań, przygotowywanych systemowych selekcji lub wręcz w wyniku zaistniałego przypadku, poprzez miejsca odosobnienia – lub bezpośrednio – znaleźli się w obozie koncentracyjnym i zagłady Auschwitz-Birkenau.

Badania te są merytoryczną kontynuacją wcześniejszych działań, często wyłącznie indywidualnych, które doprowadziły do ujawnienia i utrwalenia zdarzeń, które nie mogą ulec zapomnieniu.

Przykładem tego jest także publikacja autorstwa nieżyjącego już naszego Kolegi - adwokata Ignacego Radlickiego, wydana staraniem Redakcji „Palestry” w roku 2008 pt. *„Kapo odpowiedział - Auschwitz. Wspomnienia adwokata z obozu koncentracyjnego”*.

Dla uzyskania szczegółowych danych pozwalających na realizację projektu, Ośrodek Badawczy Adwokatury nawiązał w maju 2014 roku ścisłą współpracę z Działem Naukowym Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, która owocowała wymianą myśli, wzajemnych oczekiwań i propozycji, mających miejsce tak

podczas bezpośrednich spotkań przedstawicieli Muzeum oraz Ośrodka, jak i korespondencyjnie. Zapoczątkowany projekt był i jest realizacją nie tylko statutowych powinności nakładających na OBA ten obowiązek, ale także przesłań Krajowych Zjazdów Adwokatury, które w najbardziej ogólnym zarysie, nakazywały potrzebę łączenia ważnych wydarzeń z przeszłości z tymi stanowiącymi wyzwania dnia współczesnego.

W maju 2014 roku Członkowie Zarządu oraz przedstawiciele Rady Naukowej Ośrodka Badawczego Adwokatury z prof. Piotrem Kruszyńskim na czele - kontynuując zapoczątkowane prace - odbyli spotkanie z dr Piotrem Setkowiczem, kierującym Działem Naukowym Muzeum oraz Jego współpracownikami, w trakcie którego ustalono zasady współpracy, w tym także możliwość pozyskania nieznanych do tej pory danych źródłowych i ich profesjonalne opracowanie.

Przekazana lista prawników, będąca wynikiem prowadzonej już intencjonalnie kwerendy, stanowiła zapowiedź ważnych, wcześniej nie odnotowanych danych, nakazujących wręcz ich rozszerzenie i naukowe opracowanie.

Historycy z Muzeum, mając na uwadze możliwą komplementarność przyszłego opracowania, nie kryli także swoich oczekiwań w zakresie możliwości przekazania dla potrzeb dokumentacyjnych tych zdarzeń z udziałem adwokatów i aplikantów adwokackich, których losy związane zostały z historią obozową, a jakie wynikać mogą z materiałów osobowych znajdujących się w posiadaniu poszczególnych okręgowych rad adwokackich, dla uzupełnienia materiałów muzealnych oraz zrealizowania opracowania we współpracy z Ośrodkiem Badawczym Adwokatury pt. „Polscy Adwokaci w Auschwitz-Birkenau”.

Z tego też powodu OBA zwrócił się z prośbą do wszystkich rad adwokackich w celu ewentualnego odszukania i przekazania danych mogących służyć uzupełnieniu materiału już posiadanego.

Informacja niniejsza jaka kierowana jest do Państwa - czytelników strony internetowej - stanowi zatem także swoisty apel do tych wszystkich, którzy posiadają wiedzę w przedstawianym zakresie, z prośbą o ewentualne jej udostępnienie. Temu ma służyć również owa prośba Ośrodka Badawczego Adwokatury

o kwerendę w archiwach izbowych.

W wyniku prowadzonych prac w ramach realizowanego projektu – już dziś – uzyskano dużo więcej materiałów, niż można było zakładać. Liczba ujawnionych informacji dających możliwość przedstawienia oczekiwanych biogramów, w przepastnych i do końca z przyczyn obiektywnych nie zweryfikowanych archiwach muzeum, przekroczyła sto. Powodem tego stanu rzeczy były i są wielorakie przyczyny; przykładowo te związane z niepełną ewidencją deportacji więźniów z uwagi na skalę i rozmiar transportów (szczególnie w tzw. późniejszym okresie obozowym) jak i te wynikające z zatajania przez samych deportowanych danych dotyczących wykonywanego zawodu, lub wręcz z dezinformowaniem służb obozowych w tym względzie, co dawało większą szansę przeżycia.

Efekt tych prac pozwolił – także dzięki życzliwości Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej – na podjęcie działań zmierzających do wydania poświęconej temu zagadnieniu sygnalizowanej wyżej publikacji autorstwa starszego kustosza muzeum dra Jerzego Dębskiego, przy współredagowaniu ze strony OBA.

Opracowanie zawierające socjologiczny szkic ilustrujący tragiczne, wojenne losy więzionych, biogramy adwokatów – więźniów Auschwitz z bogatą bibliografią oraz materiałem fotograficznym, będzie atrakcyjnym materiałem dla wszystkich Czytelników, nie tylko związanych z naszym środowiskiem, sprzyjającym podkreśleniu i utrwalaniu naszej zawodowej i samorządowej odrębności.

adw. Grzegorz Eliaś

adw. Jan Kuklewicz